

به نام خدا

درس: خارج فقه استاد طائب (جلسه هفتم)

موضوع: مبحث جهاد و دفاع (دفاع بیولوژیک)

تاریخ: چهارشنبه، ۱۳۹۹/۰۲/۰۳

متن کامل؛

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَبِيبِ آلِهِ الْعَالَمِينَ
أَبُو الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمَعْصومِينَ وَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ
رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي * وَ احْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي * يَفْقَهُوا قَوْلِي ۱

بحث در دفاع زیستی یا دفاع بیولوژیک بود. عرض کردیم در تهاجم زیستی سه هدف از سوی دشمن دنبال می‌شود: ضربه زدن بر اجسام، ضربه زدن بر فرهنگ و روح و روان، و ضربه زدن بر اقتصاد و وابسته‌سازی. متصدی فرهنگی مردم، از نظر الهی و دینی علما هستند. آنها باید وارد میدان شوند و مبارزه کنند. در این میدان عالمان دینی افسران و فرماندهان تهاجم فرهنگی هستند. چند مسئله برای اقدام در زمینه دفاع فرهنگی اصل مسلم قرار دادیم: ۱. ذکر و یاد الهی اطمینان‌بخش است یعنی دواست. ۲. در صورت اقدام و استغاثه، خداوند متعال وعده یاری به مؤمنین داده است. اصولاً اگر یاری الهی در کنار اقدامات ما قرار نگیرد، کار ابر خواهد بود. ۳. دعا در فرهنگ الهی و دینی اصل مسلم برای توجه خداوند متعال و برآورده کردن خواسته‌های ماست. خداوند متعال به ما یاری می‌کند و در این مسئله شکی نیست ولی خداوند متعال این یاری را در دعا قرار داده است.

دعا فعل انبیا از آدم تا خاتم بوده است. وقتی آدم به زمین آمد دعا کرد؛ نوح، ابراهیم، موسی، عیسی دعا می‌کردند. درباره آدم و حوا آمده است: «قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَ تَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ

۱. سوره طه، آیه ۲۵-۲۸.

مِنَ الْخَاسِرِينَ؛^۱ گفتند: پروردگارا، ما بر خود ستم ورزیدیم، و اگر ما را نیامرزی و به ما رحم نکنی مسلماً از زیانکاران خواهیم بود.» نوح در زمان گرفتاریش دعا کرد. در سوره انبیا آیه ۷۶ آمده است: «وَنُوحًا إِذْ نَادَى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ؛ و نوح را [یاد کن] هنگامی که پیش از این [پیامبران یاد شده] ندا کرد: [پروردگارا، مرا از این قوم فاسد و تبهار نجات بخش]. پس ندایش را اجابت کردیم، و او و خانواده‌اش را از آن اندوه بزرگ نجات دادیم.» در این آیه بیان شده که مدتی نوح به درگاه ما دعا کرد و بعد ما دعای او را اجابت کردیم.

در زمانی که حضرت ایوب ضرر مالی و جانی فراوانی می‌کند دست به دعا برمی‌دارد و می‌گوید: «وَإِيُوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؛^۲ و ایوب را [یاد کن] هنگامی که پروردگارش را ندا داد که: مرا آسیب و سختی رسیده و تو مهربان‌ترین مهربانانی.» حضرت یونس دعای معروفی دارد: «وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ؛^۳ و صاحب ماهی [حضرت یونس] را [یاد کن] زمانی که خشمناک [از میان قومش] رفت و گمان کرد که ما [زندگی را] بر او تنگ نخواهیم گرفت، پس در تاریکی‌ها [ی شب، زیر آب، و دل ماهی] ندا داد که: معبودی جز تو نیست تو از هر عیب و نقصی منزهی، همانا من از ستمکارانم.» پس دعا برای رفع گرفتاری ابزاری بسیار دقیق و مؤثر است؛ زیرا خداوند فرمود: «وَ قَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ؛^۴ و پروردگارتان گفت: مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم.»

مسجد

مطلب آخری که در باب دفاع آن را به عنوان اصل مسلم قرار می‌دهیم مسجد است. مسجد محل اجابت دعاست و این مسئله سیره انبیا از آدم تا خاتم بوده. بهترین محل برای دعا مسجد است. مسیحی می‌گوید دین ما مسیحیت است؛ بودا می‌گوید دین ما بوداست؛ یهودی می‌گوید دین ما

۱. سوره اعراف، آیه ۲۳.

۲. سوره انبیا، آیه ۸۳.

۳. سوره انبیا، آیه ۸۷.

۴. سوره غافر، آیه ۶۰.

یهودیت است؛ زرتشتی می‌گوید دین ما زرتشتی‌گری است؛ در هر یک از ادیان الهی عبادتگاهی وجود دارد. مسجد، محل عبادت مسلمانان، کنیسه، جایگاه عبادی یهودیان، کلیسا، جایگاه مسیحیان، مندر (मन्दिर)، پرستشگاه هندوها و صومعه محل عبادت بودایی‌هاست. وقتی هر کسی گرفتاری پیدا می‌کند به عبادتگاه می‌رود و دعا می‌کند؛ مسیحی به کلیسا، یهودی به کنیسه، بودایی به صومعه و هندو به مندر می‌رود تا دعا کند. درست است که ادیان تحریف شده‌اند ولی اصل اجابت دعا در عبادتگاه به حدی قوی بوده که با تحریف ادیان این اصل به شکل واحدی باقی مانده است، و همه برای دعا به عبادتگاه می‌روند.

در این باره روایتی ذکر می‌شود. این روایت از کلینی آمده و راویان ثقه هستند. «مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي كَهْمَسٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ ع يَقُولُ دَخَلَ رَجُلٌ الْمَسْجِدَ فَابْتَدَأَ قَبْلَ الثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ وَ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ ص فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَاجَلَ الْعَبْدُ رَبَّهُ ثُمَّ دَخَلَ آخِرُ فَصَلَّى وَ أَثْنَى عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ صَلَّى عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سَلْ تُعْطَهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ فِي كِتَابِ عَلِيِّ ع إِنَّ الثَّنَاءَ عَلَى اللَّهِ وَ الصَّلَاةَ عَلَى رَسُولِهِ قَبْلَ الْمَسْأَلَةِ وَ إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَأْتِي الرَّجُلُ يَطْلُبُ الْحَاجَةَ فَيُحِبُّ أَنْ يَقُولَ لَهُ خَيْرًا قَبْلَ أَنْ يَسْأَلَهُ حَاجَتَهُ.»^۱

امام صادق علیه السلام فرمودند شخصی در زمان رسول الله وارد شد و پیش از نماز و صلوات بر پیامبر دعا کرد. چیزی نگذشت که شخص دیگری وارد شد و نماز خواند و به درگاه الهی شکر گفت و صلوات فرستاد. پیامبر فرمودند: هر چه از خدا می‌خواهی بگو که خداوند به تو می‌دهد. بعد امام صادق علیه السلام فرمودند: در کتاب امیرالمؤمنین آمده است که وقتی می‌خواهید به درگاه الهی دعا کنید نماز بخوانید و خدا را ستایش کنید و بر پیامبر درود بفرستید و دعا کنید. وقتی کسی نزد شخصی می‌رود و می‌خواهد از او چیزی بگیرد، آن شخص دوست دارد ابتدا از او تعریف کنند و بعد حاجت بخواهند، خداوند هم به همین صورت است. از این روایت استفاده می‌شود که وقتی مردم از خداوند درخواستی داشتند به مسجد می‌رفتند. اگر این سیره در فعل معصوم باشد، تأیید می‌شود.

۱. کافی، ج ۲، ص ۴۸۶؛ وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۸۱.

روایت بعدی از کلینی و موثقه است «الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع قَالَ: كَانَ أَبِي إِذَا طَلَبَ الْحَاجَّةَ طَلَبَهَا عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ»^۱ امام صادق علیه السلام می فرمایند: وقتی پدرم علیه السلام حاجتی از خداوند می خواست صبر می کرد تا نزدیک ظهر شود، وقتی می خواست این کار را انجام دهد، صدقه می داد و عطر می زد و به مسجد می رفت و دعا می کرد. امام باقر علیه السلام برای دعا به مسجد می رفتند یعنی این مطلب سیره است. پس چهار نکته ذکر شد. اصل دعا؛ اصل نصر الهی؛ اصل ذکر الهی؛ اصل مسجد. بالاترین جایی که ذکر در آن گفته می شود مسجد است. مسجد جای ذکر خداست، پس با ذکر خدا در مسجد، خدا را یاری کرده اید.

مسجد جای استجاب دعاست. بنابراین اگر ما بخواهیم آن سه اصل را برای مقابله با تهاجم زیستی محقق کنیم سنگر آن مسجد است یعنی در این تهاجم، مسجد سنگر است. در تهاجم، سنگر را رها نمی کنند، چون رها کردن سنگر یعنی عقب نشینی. توجه داشته باشید که در برابر دشمن عقب نشینی نداریم، عقب نشینی تاکتیکی وجود دارد، ولی عقب نشینی اولین راه نیست، آخرین راه است یعنی باید کاری کنیم که سنگر از دست نرود. اگر امکانات وجود ندارد عقب نشینی جایز است ولی اگر امکانات فراهم شد، باید حمله کنند و مسجد باز شود. مسجد، سنگر دفاع است و باید سنگر حفظ شود. در دستور العمل هایی که داده شده، نمی دانم بدین شکل به مسجد نگاه شده یا نه؛ به نظر می رسد دستورات پزشکی بدون در نظر گرفتن این مسائل صادر شده است یعنی برطبق پروتکل های بین المللی تنظیم شده و در پروتکل های بین المللی خدا و مسجد و دعا جایگاهی ندارد.

صاحبان پروتکل های بین المللی کسانی هستند که ویروس را ساختند و به جان مردم انداختند. کسی که این ویروس را ساخته، پروتکل می دهد و هیچ توجهی به مسجد ندارد. آنها با ضربه روانی و فرهنگی می خواهند به اهداف خودشان برسند. یکی از اهداف آنها کشاندن مردم از اجتماعات به فضای مجازی است تا با این کار برطبق میلشان فرهنگ سازی کنند. اگر بخواهیم پروتکل درمانی بنویسیم، باید برطبق دیدگاه خودمان بنویسیم، چون دیدگاه ما با آنها متفاوت است. حضرت ابراهیم

^۱. کافی، ج ۲، ص ۴۷۷.

فرمود: «وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِين».^۱ در آن روز نمرود می گفت من پروردگار تو هستم. امروز، آمریکا ادعای ربوبیت دارد. درحالی که، خداوند می گوید: بیمارستان برو، دوا را هم استفاده کن، اما من آن کسی هستم که باید به دارو اثر بیخشد و جهل تو را برطرف کند. به بیمارستان برو ولی دعا را در کنارش بگذار. بنابراین باید در پروتکل دعا گنجانده شود. شما حساب کنید در نبرد با عراقی‌ها، روحانیون به جبهه‌ها اعزام می شدند تا به رزمندگان تعلیم دعا کنند. بنابراین یکی از وظایف ما این است که در مساجد بیمارستان‌ها روحانی فرستاده شود تا با بیماران صحبت کنند و از آسیب دور بمانند.

مردمی که با بیماری روبه‌رو نشدند هم در معرض افسردگی هستند، باید آنها به مسجد بروند، چون مسجد در حکم بیمارستان است. باید تعطیلی مسجد آخرین راهکار باشد. با توجه به وجود ویروس، باید مساجد ضدعفونی و دم در ابزار ضدعفونی گذاشته شود؛ افراد دم در پوشش مناسب برتن کنند؛ ماسک بزنند. اگر در ابتدای شیوع، امکانات وجود نداشته باشد، مثل اول جنگ عقب‌نشینی لازم است، تا امکانات فراهم شود، نه اینکه تا ویروس از کشور بیرون برود در مسجد بسته باشد. تا ویروس از کشور بیرون برود با افسردگی و تخریب روحیه و تغییر فرهنگ چه باید کرد. اگر این مسئله پذیرفته شود از نظر شرعی حرام است. در اسلام، آسیب فرهنگی به مردم مانند آسیب جسمی حرام، بلکه خطرناک‌تر است.

فرض کنید، دزدی به قصد دزدی وارد می‌شود. اگر طرف مقابل مقاومت کند، ممکن است دزد او را بکشد، بنابراین بهتر است مقاومت نکند و پولش را به او دهد، اما اگر دشمن خواست دین مردم را ببرد، باید این قدر بجنگند تا یا دشمن از بین برود و یا شهید شوند؛ چرا که اگر دین از بین برود مسلمان اعتباری ندارد. مال می‌رود ولی دوباره باز می‌گردد، ولی اگر دین برود، آدمی اعتباری ندارد. پس مسجد سنگر و فرمانده آن امام جماعت است. گام اول تجهیز مساجد و بار سنگین این مسئولیت به عهده امام جماعت است. باید مسجد پاک‌سازی شود. بر یکایک مردم محله واجب است تا حد توانشان به باز شدن مسجد کمک کنند.

^۱. سورة انبیاء، آیه ۸۰.

مسئله دوم مدیریت حضور است. پروتکلی داده شده که بین افراد یک‌و نیم متر فاصله باشد، ماسک بزنند، محیط زد عفونی شود. باید امام جماعت بر این مسئله نظارت کند. نماز جماعت به چه شکلی خوانده شود؛ تجمع به چه شکلی باشد؟ تجمع بر طبق فاصله اجتماعی رعایت شود. باید محیط پاک باشد، افراد هم ماسک بزنند، سجاده و مهر شخصی هم با خود بیاورند. فاصله هم رعایت شود، در این صورت حضور در مسجد ایرادی ندارد. اگر مغازه‌ها باز شود، خیلی نمی‌توان آنجا را مدیریت کرد ولی مسجد قابل مدیریت است.

اگر حضور مردم در مسجد مدیریت شود، خواندن نماز جماعت ایرادی ندارد، اما اگر مدیریت نشود، مسجد فقط برای خواندن نماز جماعت نیست. باید مسجد مدیریت شود و نیازی به بستن مسجد نیست، چون امکانات وجود دارد. عزیزان و متصدیان توجه داشته باشند که اگر با بسته شدن مسجد یک نفر دچار آسیب روانی و فرهنگی شود، آنها مسئول‌اند. این کار مثل این است که بیمارستان تعطیل شود و شخصی به دلیل نبود بیمارستان بمیرد.

در حالت عادی حضور روحانیون به سه شکل مختلف بود، ولی با تغییر وضعیت، حضور ائمه جماعت واجب است. لازم است مسجد بیشتر باز بماند و امام جماعت در مسجد حضور داشته باشد. ساعات حضور در مسجد بیشتر شود و به اهالی اعلام شود که روحانی در مسجد حضور دارد و اگر مشکلی داشتند به مسجد بروند. تمام مشکلات در مسجد بازگو شود تا امام جماعت بتواند مشکلات را انتقال دهد. این مسئله ربطی به بخش اقتصادی ندارد. این مسئله کاملاً فرهنگی است؛ زیرا اگر امام جماعت کاری از دستش بر نیاید، مراجع متوجه می‌شود که دین و دیندار به فکر مردم است. با این کار از ضربه فرهنگی جلوگیری می‌شود.

در نهایت، باید برای دفاع فرهنگی تلاش کنیم تا مساجد با رعایت پروتکل‌ها باز بمانند. مدیر این کار امام جماعت است. بر همه افراد واجب است که با امام جماعت همکاری کنند. نباید امام جماعت به مسائل عادی نگاه کند، البته می‌تواند مثل گذشته روایتی در بین نماز بخواند. امیدواریم که خداوند ما را در دفاع موفق کند.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

منابع

قرآن کریم

ترجمه قرآن، انصاریان، حسین، ترجمه آزاد، ۱۵ ق، فارسی، ج ۱، انتشارات اسوه، قم، ۱۳۸۳ ش،
اول.

کافی، کلینی، محمد بن یعقوب، ۳۲۹ ق، غفاری علی اکبر و آخوندی، محمد، کتب اربعه، عربی،
ج ۸، دار الکتب الإسلامية، تهران، ایران، ۱۴۰۷ ق، چهارم.